

Tyresö kommun
Stadsbyggnadsförvaltningen
Göran Bardun, Kommunekolog
08-5782 93 51, goran.bardun@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2019-06-04

1 (22)

Diarienummer

2015/KSM 0840

SAMRÅDSFÖRSLAG

Förslag till beslut för inrättande av Telegrafbergets naturreservat

Kommunfullmäktiges beslut

- 1 Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) inrättas Telegrafbergets naturreservat vars omfattning framgår av bifogade karta (bilaga 1).
- 2 För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar kommunfullmäktige med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att föreskrifter här nedan angivna, under kapitlet reservatsföreskrifter för Telegrafberget, Tyresö kommun, ska gälla.
- 3 Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 3 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställa bifogad skötselplan (bilaga 2).
- 4 Samtidigt beslutar kommunfullmäktige att Tyresö kommun utses till naturvårdsförvaltare i enlighet med 3 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken.
- 5 Reservatets namn skall vara *Telegrafbergets naturreservat*.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Telegrafbergets naturreservat
Län	Stockholm
Kommun	Tyresö
Församling	Tyresö
Läge	Terrängkartan, kartblad 596 Dalarö och 608 Värmdö, skala 1:50 000. Fastighetskartan, kartblad 65G6JN Tyresö-Brevik och 65G7JS Ägnö, skala 1:12 500. Området är beläget på Tyresö Brevikshalvöns centrala del, cirka 9 km landvägen från Tyresö centrum. Centrumkoordinater: 170911, 6566943 (koordinatsystem SWEREF 99 1800).
Fastigheter	Del av fastigheterna Brevik 1:1 och Ällmora 1:144.
Naturgeografisk region	Region 25c, Sörmlands och norra Götalands skärgårdar.
Markägare	Tyresö kommun
Areal	Reservatsområdet omfattar cirka 133 hektar, varav cirka 124 hektar land. Landarealen fördelas på följande naturtyper (hektar): hållmarkstallskog 87.0, tallskog 9.4, blåbärsgranskog 5.9, blandskog 8.8, lövskog 1.9, kärr 5.7 samt ängsmark 5.6.
Gräns	Naturreservatets gräns har markerats på bifogad beslutskarta, bilaga 1.
Reservatsförvaltning	Naturvårdsförvaltare är Tyresö kommun som har hand om förvaltning och skötseln av naturreservatet,

i enlighet med 2 § i förordningen (1998:1252) om
områdesskydd enligt miljöbalken med mera.
Tekniska kontoret inom kommunstyrelseförvalt-
ningen ansvarar för den praktiska skötseln av
naturreservatet på uppdrag av kultur- och
fritidsnämnden/utvecklingsförvaltningen i enlighet
med skötselplanen. Naturvårdförvaltare är tekniska
kontorets naturvårdsenhet tillsammans med
kommunekologen vid stadsbyggnadsförvaltningen.

Utsedda förvaltningar inom kommunen som hanterar
skötseln och förvaltningen av området ska ha
erforderlig kompetens i naturvårdsfrågor. Södertörns
miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF) är tillsyns-
myndighet för naturreservatet.

Syftet med naturreservatet

Syftet med Telegrafbergets naturreservat ska vara att bevara och vårda ett tätortsnära naturområde av högt värde för biologisk mångfald, kulturminnen och friluftsliv med dess skogar, våtmarker, vattenmiljöer, ängs- och hagmarker samt växt- och djurliv.

Naturreservatet är till övervägande del äldre hållmarkstallskog med dess skyddsvärda arter av växter och djur. Barrskogen i sin helhet lämnas för fri utveckling mot en urskogsartad karaktär, till gagn för arter och organismgrupper som för sin existens kräver skog med lång kontinuitet i markanvändningen. Det innebär också en mångfald av arter, träd i olika successionsstadier och god förekomst av död ved.

Naturvärden vid Ällmora träsk inklusive alkärr ska bevaras samt att sjöns naturmarker inom dess tillrinningsområde ska vidmakthållas för att dess vattenkemiska och ekologiska status ska kunna upprätthållas.

Lövskogsmiljöerna i naturreservatet ska bevaras och där det är möjligt skötas utifrån naturvårdsaspekter om mångfald av arter, träd i olika successionsstadier och förekomst av död ved. Ällmoraängens marker inom naturreservatet ska vårdas och skyddas.

Vidare är syftet också att skydda naturreservatets fornminnen och kulturvärden i landskapet. Syftet är också att bevara naturreservatets värden för det rörliga friluftslivet där så naturvårdens intressen inte skadas.

Syftet ska uppnås genom att:

- Områdets barrskogar och impedimentmark med övervägande andel hållmarkstallskog, ska lämnas för fri utveckling mot en urskogsartad karaktär, med gott om död ved till gagn för arter och organismgrupper som hör hemma här. Röjningar av uppmärkta stigar och åtgärder i övrigt enligt skötselplan och föreskrifter ska utföras. Åtgärder för att öka andelen död ved i området kan bli aktuellt på sikt.
- Inom de lövskogsdominerade områdena med inslag av ädellövträd utförs naturvårdsinriktad skötsel med målsättning för en olikåldrig lövnaturskog, där det är praktiskt möjligt. Uppslag av gran ges möjlighet

att röja bort. Friställning av ekar och andra skyddsvärda träd ska eftersträvas.

- Inom lövskogsdominerade partier med enbart triviallövträd: björk, asp, rönn, al etc. ska naturvårdsinriktad skötsel ske. Målsättningen här är att behålla och stärka artrikedomen och olikåldrig lövnaturskog. Uppslag av gran ska röjas bort där så är möjligt och befogat.
- Ällmoraängen. En betydande andel av ängs- och hagmarken ska hävdas genom årlig slåtter med upptag, alternativt genom bete med får eller nötdjur. Ett alternativ kan vara en kombination av dessa två skötselmetoder. Om slåtter eller bete inte kan anordnas får annan metod med skärande verktyg användas. Växtnäring ska inte tillföras ängs- och hagmarkerna. På sikt skapa en större areal med högre andel av slåttergynnade växter på ängs- och hagmarken.
- Aktivitetsområdet inom Ällmoraängen ska vårdas genom slåtter, bete med får, nötdjur eller annan metod med skärande verktyg. Området kan användas för rekreation, lek, samvaro, enklare idrottsaktiviteter och del av området som entré och rastplats för besökare i naturreservatet. Om verksamheten upphör ska marken skötas som övrig ängs- och hagmark. Se vidare skötselplanen.
- Inga åtgärder för markavvattning utförs i naturreservatet.
- Goda förutsättningar ska ges för de olika livsmiljöerna i naturreservatet och för dess växt- och djursamhällen som är knutna till natur- och gammelskog samt kulturmarker ska kunna finnas kvar och utvecklas.
- Ällmora träsk inklusive dess tillrinningsområde inom naturreservatet ska vidmakthållas och skyddas från ökad tillförsel av näringsämnen och miljöskadliga ämnen.
- En mindre damm bör etableras vid Ällmoraängen för att ge exempelvis groddjur, fladdermöss och insekter en viktig livsmiljö. Likaså bör vattendraget på ängen, Svartbäcken ges en mer meandrande fåra.
- Naturreservatet är tillgängligt för besökare.

- Slitage ska hållas ned i områdets känsligare delar, det gäller främst i hållmarks- respektive i granskog samt i kärrområden. Aktiviteter och verksamheter inom naturreservatet får inte motverka dess syften.
- Information över områdets natur- respektive kulturvärden finns tillgängligt på naturreservatsskyltar och på kommunens hemsida.
- Tävlingar och andra organiserade aktiviteter prövas av naturvårdsförvaltaren för upp till maximalt 300 deltagare. Tävlingsverksamheter och liknande aktiviteter över 300 personer är förbjudet. Det begränsande antalet deltagare är med tanke främst på de mer slitagekänsliga hållmarkerna.
- Tillstånd för lägerverksamhet prövas av naturvårdsförvaltaren för upp till maximalt 40 deltagare. Lägerverksamhet för fler deltagare än 40 personer är förbjudet.
- Kulturmiljöer och fornlämningar bevaras och tydliggörs i landskapet.

Reservatsföreskrifter för Telegrafbergets naturreservat, Tyresö kommun

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Tyresö kommunfullmäktige med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera att nedan angivna föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Tillsynsmyndighet för naturreservatet är Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF).

A Föreskrifter med stöd av 7 kapitlet 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att:

- 1 på land eller i vatten gräva, borra, spränga, schakta, utfylla, tippa, muddra eller utföra annan mekanisk markbearbetning som kan ändra områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden,
- 2 anordna upplag,
- 3 använda kemiska bekämpningsmedel eller växtnäringsämnen inom reservatet,
- 4 avverka levande eller döda träd och buskar eller utföra andra skogliga åtgärder,
- 5 anlägga tält- eller campingplats,
- 6 inplantera för trakten främmande växt- eller djurart,
- 7 bedriva jakt i annan form än skydds jakt i samråd med naturvårdsförvaltaren,
- 8 uppföra stängsel eller andra hägnader annat är för betesdjur och för säkerhetsstängsel vid stup,
- 9 uppföra byggnad, mast, vindkraftverk eller annan anläggning,
- 10 anlägga väg eller parkeringsplats,
- 11 dra fram ledningar i luft, mark eller vatten,
- 12 sätta upp skylt, plakat, affisch eller liknande anordning,

- 13 ta bort eller skada vindfällor eller döda träd. Vindfällorna över vägar och stigar får sågas av och flyttas.

Undantag från föreskrifterna anges under D nedan.

B Föreskrifter med stöd av 7 kapitlet 6 § miljöbalken om markägarens och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla följande anordningar och åtgärder inom området för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. naturvårdande skötselåtgärder i form av röjning, gallring, fällning av träd, slåtter, markbearbetning, bete med får eller nötdjur, frihuggning, ringbarkning, rensning av diken, igenläggning av diken samt städning.

Vidare anordna tillfälliga upplag i samband med områdets skötsel samt avlägsnande av äldre installationer samt att elda i samband med områdets skötsel under förutsättning att annan tillämplig lagstiftning följs, dock inte på hållmarker. Dessa och liknande åtgärder finns angivna i naturreservatets skötselplan.

2. utmärkning av naturreservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga upplysningsskyltar,
3. undersökningar och visningar av växt- och djurlivet samt av mark- och vattenförhållanden och övriga upplysningar,
4. anläggande och underhåll av parkeringsplatser, vägar, reservatentréer, rast- och eldplats, spänger, trappor, bänkar, vindskydd, brygga, toalett, skylthållare, stigar, leder, damm samt naturligare lopp för Svartbäcken på Ällmoraängen, vägtrummor, kompost för hö, lek- och träningsredskap samt underhåll eller ersättning av befintligt utsiktstorn. Vidare anlägga och underhålla stängsel för betesdrift eller för ökad säkerhet.
5. användande av båt eller liknande farkost för naturreservatets skötsel samt roddbåt för Tyresö fiskevårdsförenings verksamhet i Ällmora träsk eller motsvarande. Dessa och liknande åtgärder finns angivna i naturreservatets skötselplan.
6. fällning av träd som hotar att falla över angränsande fastighet, allmän väg, parkering, anläggning eller hotar skada andra naturvärden eller naturobjekt.

C Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kapitlet 30 § miljöbalken samt förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att:

- 1 skada eller ta bort naturföremål eller ytbildning,
- 2 bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller att skada vegetationen i övrigt genom att gräva upp växter, plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar,
- 3 störa eller skada djurlivet, till exempel genom att klättra i eller uppehålla sig nära boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, kräl- och groddjur,
- 4 fånga och insamla ryggradslösa djur,
- 5 medföra okopplad hund eller annat husdjur,
- 6 tälta eller campa på hållmarker,
- 7 tälta eller campa på annan mark än hållmark längre tid än ett dygn,
- 8 elda, inklusive att använda grill, annat än på anvisad och iordningställd plats enligt skötselplanen, medhavd eller utlagd ren ved får användas. Kontrollera om eldningsförbud råder inför besöket,
- 9 på störande sätt använda musikanläggning, musikinstrument eller dylikt,
- 10 rida annat än på väg avsedd för fordonstrafik,
- 11 framföra motordrivet fordon utanför väg,
- 12 cykla annat än på anlagd väg,
- 13 använda båtar eller liknande farkoster i Ällmora träsk,
- 14 montera permanenta firningsankare runt träd i naturreservatet,
- 15 anordna tävlingar eller andra organiserade aktiviteter med fler än 300 deltagare,

16 anordna lägerverksamhet med fler än 40 deltagare.

Utän tillstånd från naturvårdsförvaltaren är det förbjudet att

17 anordna tävlingar eller andra organiserade aktiviteter med upp till 300 deltagare,

18 anordna lägerverksamhet med upp till 40 deltagare,

19 sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller därmed jämförlig anordning,

20 byta ut befintliga klätterbultar inom naturreservatet. Nya klätterbultar får inte sättas upp.

Undantag från föreskrifterna anges under D nedan.

D Undantag från reservatsföreskrifterna

Föreskrifterna under A - C ska inte utgöra hinder för

1 naturvårdsförvaltaren eller den förvaltaren utser att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel enligt skötselplan samt anläggande av parkering, reservatsentréer samt damm och naturvårdsanpassat lopp för Svartbäcken på Ällmoraängen som anges under B1- B6 och i samband med det använda motorfordon eller häst med arbetsredskap,

2 att vid skydds jakt eller polisärende medföra okopplad hund,

3 att underhålla befintliga ledningar och ledningsgator som innehar ledningsrättigheter efter samråd med naturvårdsförvaltaren, här ingår även utbyte av ledningar,

4 väghållaren underhåller och gör förbättringsåtgärder för ingående vägvägnitt och angränsande vägar med vägområde vid Breviksvägen, Svartbäcksvägen, Mokärrsvägen, Knapstigen, Drabantstigen, Järvstigen, Ällmoravägen och Sjöbergavägen efter samråd med naturvårdsförvaltaren,

5 att nyttja rättigheter enligt befintliga servitut eller andra upplåtelseavtal inom naturreservatet,

- 6 räddningstjänsten eller naturvårdsförvaltaren vidtar nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.
- 7 Urborrning av gamla klätterbultar är tillåtet i samband med byte av befintliga klätterbultar efter tillstånd från naturvårdsförvaltaren.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då beslutet publicerats på kommunens webbplats. Ordningsföreskrifterna under punkt C gäller omedelbart även om de överklagas, i enlighet med 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken.

Upplysningar

I reservatet gäller också övriga bestämmelser till skydd för naturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:

Terrängkörningsförbudet i terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). Vissa andra växt- och djurarter som hotas av utrotning är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845). Detta gäller alla ormar, groddjur och till exempel alla orkidéer i Sverige.

Enligt Länsstyrelsens föreskrifter om sjötrafik råder i Ällmora träsk förbud mot trafik med maskindriven farkost (01FS 2004:20). Använda båtar och andra farkoster är inte tillåtet i sjön förutom fiskerättsinnehavaren.

Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 30 § i miljöbalken.

För fiske i Ällmora träsk krävs giltigt fiskekort, kontakta fiskerättsinnehavaren.

Besökare som avser använda iordningställd eldplats alternativt där använda friluftskök är skyldiga att informera sig hos den lokala räddningstjänsten och hos Länsstyrelsen i Stockholms län om det finns aktuella begränsningar eller förbud utfärdade mot att göra upp eld utomhus.

Skälen för kommunens beslut

I kommunens översiktsplan från 2017 och i dess kunskapsunderlag Grönstruktur för Tyresö kommun (2014) är delar av området utpekade att hysa höga till mycket höga naturvärden. Området ingår i Södra Breviks värdekärna.

I kommunens naturinventering från 1998 och i översiktsplanen är Ällmora träsk och dess tillrinningsområde klassade som ekologiskt särskilt känsliga områden. Naturreservatet utgör en stor del av tillrinningsområdet för sjön Ällmora träsk. Telegrafberget med omgivningar är ett omtyckt tätortsnära utflyktsmål för det rörliga friluftslivet och har höga naturvärden främst kopplade till äldre skog samt vatten.

Naturvärden

Områdets geologi och natur är mycket dramatisk med stora höjdvariationer som ofta hos Södertörns sprickdalslandskap. De mer höglänta och karga hållmarkerna har bestånd av gles tallskog, ofta av betydande ålder. Vid en inventering av ett antal tallar 2015 vid Telegrafberget undersöktes trädens ålder genom provborrning av trädstammarna och räkning av deras årsringar. Träden uppvisade varierande ålder med en medelålder kring 160 år och med toppnoteringar på 268 år respektive 290 år. Definitionen för gammelskog i södra Sverige är skog vars medelålder är äldre än 130 år. Rik förekomst av äldre träd i skogsmarken kräver lång kontinuitet i markanvändningen och indikerar sammantaget förutsättningar för rik biologisk mångfald i området.

I hållmarkstallskogen har rödlistade, mer sällsynta arter samt signalarter av insekter, svampar, lavar och mossor hittats vid inventeringar. Observationer av rödlistade fåglar som havsörn, gröngöling, spillkråka, mindre hackspett och buskskvätta har gjorts i området. Dessa indikationer sammantaget tyder på höga naturvärden vid Telegrafbergsområdet.

I sluttningar och i de mer låglänta områdena finns granskog och ställvis även lövskog, ofta vid bergbranter samt längs delar av Ällmora träsks stränder. Vid Ällmoraängen finns lövskog på ängens norra del samt vid västra sidan av ängen. Det finns vid Ällmoravägen några äldre ekar och ställvis förekommer hassel i området. Ällmoraängen finns redovisad på äldre kartor.

Telegrafbergsområdet utgör en viktig del av grönstrukturen på Tyresö – Brevikshalvön som förbinder även Klövbergets naturreservat med de södra naturmarkerna med Dyviks gårds marker samt naturreservaten Dyvik, Dyviks lövängar och Sandholmarna. Det är viktigt med en bibehållen och sammanhängande grönstruktur på Tyresö Brevikshalvön för framtiden.

Kulturhistoria

Vid arkeologiska efterforskningar på Telegrafberget har fynd av bland annat avslagen kvarts från redskapstillverkning från stenålderns säljägarkulturer påträffats. Telegrafberget var en av få höglänta bergsryggar som stack upp ur Ancylussjön för 10 000 år sedan.

Vid Telegrafbergets topp har det tidigare varit placerat en optisk telegrafstation som förband innerstaden med ytterskärgården och den södra delen av skärgården under tiden kring 1800 fram till 1809 respektive under tiden 1836 – 1869. Under 1860-talet tog den elektriska telegrafen över som snabb informationsbärande teknologi. Telegrafstationen lever vidare genom namnet på berget och naturreservatets namn.

Friluftsliv

Friluftslivet i området består främst av rekreativsmöjligheter för besökare som vill uppleva naturen genom vandring, skogspromenader, naturstudier, bad samt bär- och svamplockning. Det bedrivs orienteringsverksamhet i mindre skala i området. Bergbranter i området har under senare årtionden använts av bergsklättrare. På några platser har klättrare tidigare etablerat klätterleder med borrade bultar i strid mot allemansrätten. Klätterverksamheten bedöms kunna fortgå vid befintliga leder. Enstaka klättrare som besöker berget bör kunna fungera utan att omfattande skador uppkommer på djurliv, växtlighet och på berg. Utbyte av bultar i befintliga bulthål längs existerande leder kräver tillstånd från naturvårdsförvaltaren. Det är förbjudet att borra in nya klätterbultar i reservatets berg. Där det finns av klätterrörelsen dokumenterade leder är det möjligt att klättra, underhålla, inklusive att ersätta bultar (efter tillstånd) som av säkerhetsskäl bör bytas ut. Kommunen ansvarar inte för klätterlederna som finns inom naturreservatet.

Viktigt är att bibehålla hållmarkstallskogen och deras naturvärden genom att hålla slitaget på hållmarkerna på en låg och kontrollerad nivå. I Stockholms län är tallmiljöer som exempelvis hållmarkstallskog av extra vikt att de bibehålls för framtid och med god ekologisk status. En begränsning av tävlingar och andra liknande evenemang i området upp till 300 deltagare är därför en avvägning för att skydda områdets känsligare skogsmarker.

Ällmoraängen används sommartid för lekar, valborgs- och midsommarfirande av närboende. En inventering av ängs- och hagmarkernas botaniska status utfördes under 2018 och indikerar att det lokalt finns slåttergynnade växter som

med årlig slåtter kan stärka ängens ekologiska betydelse. Ängens aktivitetsområde ska även fortsättningsvis kunna användas för lek- och träningsverksamhet som den använts av närboende under lång tid. Här ges även möjlighet för att ställa i ordning en reservatsentré med rastplats, vindskydd, reservatsinformation samt en mindre parkering. Placeringen av vindskydd, rastplats och skyltar ska ske så landskapsbild och siktlinjer bevaras så mycket som möjligt. Se vidare skötselplanen.

I Ällmora träsk bedrivs fritidsfiske genom Tyresö fiskevårdsförenings verksamhet. Sjön som miljö ger ett stort rekreativt värde för friluftslivet genom att erbjuda ett vackert och rofyllt landskap som är beläget mycket nära bebyggda områden.

Anvisningar med stöd av förordningen om områdes- skydd (1998:1252), 3 § om naturvårdsförvaltningen

Skötsel och förvaltning

Naturvårdsförvaltaren ska vara Tyresö kommun med ansvar för skötsel och förvaltning av kommunens naturreservat i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd med mera enligt miljöbalken. Tyresö kommun meddelar anvisningar om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa bifogad skötselplan och föreskrifter. Vid den löpande förvaltningen av naturreservatet ska samråd ske med tillsynsmyndigheten som är Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF) vid behov.

Naturvårdsförvaltaren har i arbetet med reservatet att ta stöd av de olika kommunala funktioner som berör reservatet främst naturvård, friluftsliv och markinnehav. I ärenden som rör vattenvård tas frågor upp med innehavaren av fiskearrendet i Ällmora träsk, Tyresö fiskevårdsförening. För övriga intressen i området tas nödvändiga kontakter när behov uppkommer. En gång per år bör en genomgång av årets dokumentering av utförda och planerade åtgärder i reservatet göras av naturvårdsförvaltaren.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för reservatets skötsel innefattande dess anläggningar för besökare. Ansvar omfattar förutom naturvårdsåtgärder i enlighet med skötselplan även uppsikt över området och städning inom detsamma vid behov. Vidare även uppmärkning av reservatet och underhåll respektive anläggande av installationer som parkering, gångstigar/leder, skyltar, skyltställ, rastplats, yta för sammankomster, brygga, spänger, trappor, damm vid Ällmoraängen samt tillsyn och tömning av avfallsbehållare samt tillsyn av toalett i förekommande fall. För en eventuell tillkommande mindre träningsanläggning vid rastplatsen krävs utpekad ansvarig förvaltningsenhet för säkerhet, drift och ekonomi.

Ytor för lekplats och sammankomster vid Ällmoraängen kräver vid fortsatt föreningsdrift avtal med kommunen angående ansvar och drift. Vid kommunal drift av lekplatsen krävs en ansvarig förvaltningsenhet för säkerhet, drift och ekonomi för att fortsätta ha lekplatsen igång. Se vidare skötselplanen.

Rödlistade och andra sällsynta arter i reservatet

I naturreservatet har ett antal rödlistade respektive signalarter påträffats. Se vidare skötselplanen.

Ärendets beredning

Bakgrund

Tyresö kommun köpte 1996 in Telegrafbergsområdet av Byggnads AB Folkhem. Telegrafberget anges i kommunens kunskapsunderlag grönstruktur för Tyresö kommun 2014, ett underlag till kommunens översiktsplan från 2017, vara ett område med regionala naturvärden. Området redovisades i naturinventeringen 1998 och i översiktsplanen för Tyresö kommun 2017 även vara ett ekologiskt särskilt känsligt område.

Handläggning

Miljö- och samhällsbyggnadsutskottet gav dåvarande samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag december 2015 att ta fram beslutsunderlag för naturreservatet. Under 2015 inventerades området inom ramen för ett examensarbete inom biologisk geovetenskaplig linje vid Stockholms universitet. Under 2016 har stadsbyggnadsförvaltningen haft informell information till närboende, berörda föreningar samt Länsstyrelsen. Utskick av information till gränsgrannar om arbetet med att ta fram beslutsunderlag för Telegrafbergets naturreservat.

Under sommaren och hösten 2017 har området inventerats och arbete med beslutsunderlag påbörjats. Utredning om reservatets avgränsning har utförts under 2016-2017. Under 2017 och första kvartalet 2018 har kontroll i fält av fastighetsgränser utförts, ett reviderat förslag till reservatsgräns tagits fram samt påbörjats framtagande av förslag till skötselplan. Under 2018 och 2019 har arbeten med beslutsunderlag, skötselplan och kompletterande naturinventeringar utförts. Under sommaren och hösten 2018 har förslag till gräns kontrollerats i fält och korrigeringar utförts.

Under ärendets beredning har det skett informella samråd med Länsstyrelsens naturvårdsenhet med flera myndigheter och föreningar.

Avgränsning

Telegrafbergsområdet har länge uppmärksammats främst för sin geologi, sina fina utsikter över skärgårdslandskapet och dess kulturhistoria. Området har också botaniska och zoologiska värden. Främst består Telegrafberget av sina hållmarker med tall- och blandskog, Ällmora träsk med sitt trolska läge i den långsgående bergsryggen på Tyresö-Brevikshalvön.

Reservatets gränser har lagts för att ge så enkla gränslinjer som möjligt. I norr gränsar reservatet till Tyresövägen, i öster gränsar reservatet delvis till bebyggelsen vid Björndalsvägen, Björndalsringen samt Illerstigen. Längs Sjöbergavägen och Järvstigen gränsar reservatet mot privat tomtmark, kommunal mark och i mindre omfattning längs med väg. Reservatet genomkorsas på en mindre vägsträcka av Ällmoravägen. Vidare angränsar

området mot fastigheter vid Ällmoravägen, Stubbvretsvägen, Porsvägen samt Stubbstigen.

I sydöstra delen angränsar reservatet mot Dyviks gårds marker och längs med en del av Ällmoravägens fastigheter ned mot Ällmorafjärden. Vidare har området sin gräns i väster mot fastigheter vid Utsiktsvägen, längs Svartbäcksvägen mot Klövbergets naturreservat samt några enskilda fastigheter vid Svartbäcksvägen. Vid Mokärrsvägen gränsar området mot kommunal mark vid Mokärrsvägen, längs med privata fastigheter vid Ällmoravägen, kommunal mark vid Våpnarstigen, Knapstigen och vid privata fastigheter vid Våpnarstigen, kommunal mark vid Telegrafbergets västra sida samt vid privata fastigheter längs Riddarstigen och Hökvägen.

Naturreservatets gräns är lagd vanligen upp till 10 meter från fastighetsgräns. Vid vägar och vid andra speciella förhållanden är naturreservatets gräns indraget cirka fem meter från vägkant, fastighetsgräns eller liknande utom i några fall där indraget är mindre. I väster, vid de omfattande bergbranter som där finns har reservatets gräns lagts uppe på berget i stället för nedanför bergbranterna vid tomtgränser.

Efter kompletterande inmätningar kan gränserna för naturreservatet markeras ut tidigast efter att beslutet om inrättande av reservatet har vunnit laga kraft.

Strandskydd

En mindre del av Telegrafberget omfattas av lagstiftningen om strandskydd enligt strandskyddsbestämmelserna i miljöbalken, det gäller sjön Ällmora träsk inklusive strandområdena vid sjön. Strandskyddet omfattar, förutom själva sjön även landområde upp till 300 meter från strandlinjen söder om Ällmora träsk samt i övrigt 100 meter från strandlinjen runt sjön i övrigt, allt vid normalt medelvattenstånd.

Gällande mål och planer

Reservatsbeslutet stödjer tre av de nationella miljö kvalitetsmålen: *Ett rikt växt- och djurliv*, *Levande skogar* samt *Levande sjöar och vatten*. Telegrafbergsområdet finns med i kommunens naturinventering (1998) respektive i översiktsplan för kommunen (2017) och i kunskapsunderlag Grönstruktur för Tyresö kommun (2014), ett underlag till kommunens översiktsplan. Området är klassat som naturområde med regionala respektive kommunala naturvärden, i grönstrukturunderlaget och i översiktsplanen. I översiktsplanen anges området även som kandidat till naturreservatsförordnande. Ällmora träsk och dess tillrinningsområde är också utpekade som ett ekologiskt särskilt känsligt område.

Naturreservatet ingår som del i följande detaljplaner (eller motsvarande):

Kommun-nr	Plandatum	Ändringsdatum
39	1940-11-25	1991-08-15
43	1944-03-03	
54	1951-01-05	1969-03-18, 1985-02-21, 1991-08-14
211	1985-02-21	1991-08-14
244	1991-08-15	*Många ändringsdatum inom planen.
440	2015-06-03	-

För att ge en smidigare skötsel av naturreservatet är det önskvärt att de delar av ovanstående äldre planer kan upphävas inom de delar som ingår i naturreservatet.

Från och med 1995 har kommunen innehaft rätten att instifta nya naturreservat i samråd med bland annat länsstyrelsen. I dag sker bildandet av naturreservat med stöd av miljöbalken (SFS 1998:808) och dess förordning om områdesskydd med mera (SFS 1998:1252). Kommunala naturreservat motsvarar och har samma rättsverkan gentemot allmänhet och sakägare som statliga naturreservat.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Telegrafbergsområdet har ett stort värde för dess äldre naturskogar, de marker med lång kontinuitet i markanvändningen som givit förutsättningar för hög biologisk mångfald och för allmänhetens rörliga friluftsliv. Områdets växt- och djurliv är rikt och det finns många skyddsvärda arter knutna till gamla naturskogar, speciellt hållmarkstallskogen. Telegrafberget och Ällmora träsk med omnejd är marker som anges i kommunens översiktsplan respektive i dess underlagsutredning för kommunens grönstruktur från 2014 att ha delvis regionala naturvärden. Förvaltningens bedömning är därför att området ska ges långsiktigt skydd som naturreservat.

Intresseprövning

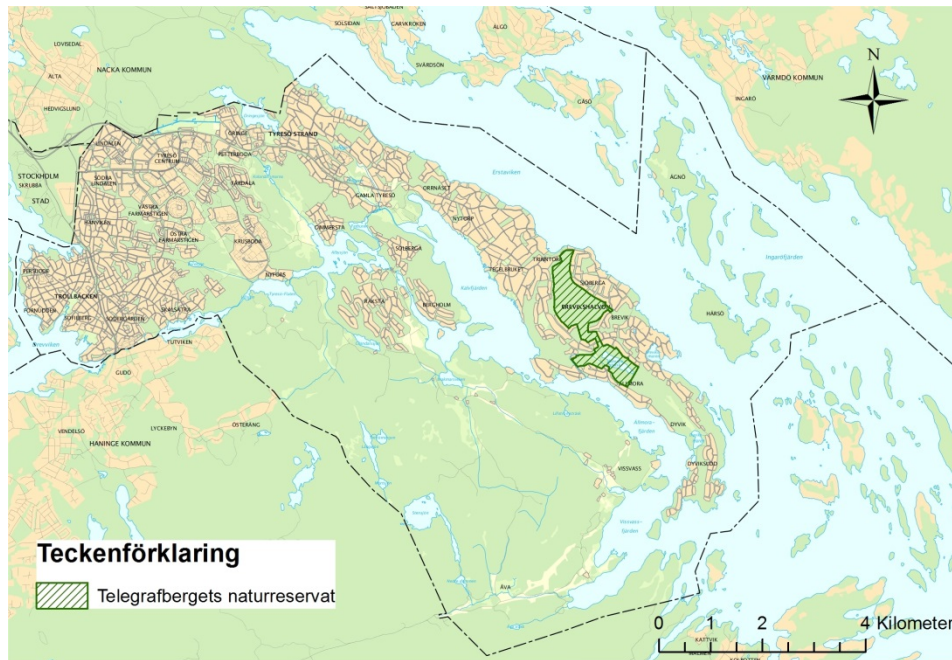
Tyresö kommun har vid en vägning av allmänna och enskilda intressen i enlighet med miljöbalkens 7 kapitel 25 § funnit mycket stora skäl för att skydda samt bevara området naturvärden och därför besluta om att bilda ett naturreservat i området. Beslutet inkluderar föreskrifter samt en skötselplan för området.

Hur man överklagar

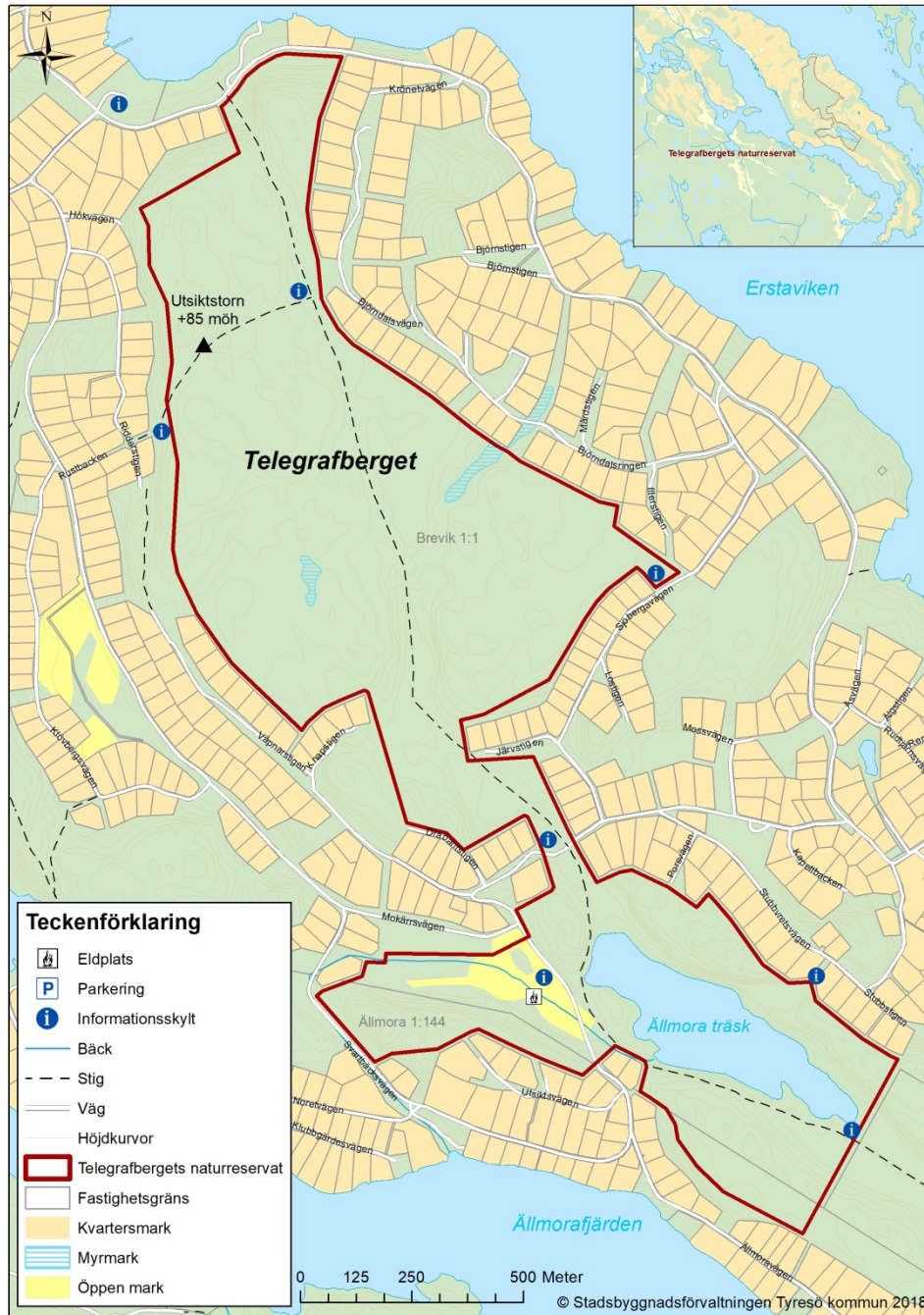
Beslut från kommunfullmäktige om inrättande av Telegrafbergets naturreservat kan överklagas hos länsstyrelsen inom besvärstiden (via kommunen). Hur man överklagar framgår av bilaga 5.

Bilagor

- 1 Karta över naturreservatet
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan
- 4 Samrådsredogörelse (bifogas inför beslut)
- 5 Hur man överklagar (bifogas efter beslut)

Figur 1. Geografiskt läge för Telegrafbergets naturreservat i kommunen.

Bilaga 1. Beslutskarta. Telegrafbergets naturreservat.

Bilaga 2 Sändlista

Servitut och andra särskilda rättigheter

Net1, foretag@net1.se

Tele 2 AB, Torshamnsgatan 17, 164 40 Kista

Telia Company AB, 169 94 Solna

Telenor Humlegårdsgatan 2, 114 46 Stockholm

Tre, Entrétorget 5, 121 47 Johanneshov

Vattenfall eldistribution AB, Anderstorp svägen 12, 171 54 Solna

Vattenfall AB, Evenemangsgatan 13, 169 79 Solna

Skanova, Box 3010, 169 03 Solna

Tyresö fiskevårdsförening, c/o Ahlén, Renlavsgången 252, 135 35 Tyresö

Tyresö vägförening, info@tvgf.se Box 681, 135 26 Tyresö

Berörda myndigheter, kommunala utskott och nämnder

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Länsstyrelsen i Stockholms län, stockholm@lansstyrelsen.se

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, miljokontoret@smohf.se

Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se

Lantmäterimyndigheten, kundcenter@lm.se

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Polismyndigheten, Stockholm syd, registrator.stockholm@polisen.se

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se

Stockholms läns museum, museet@stockholmslansmuseum.se

Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Hållbarhetsutskottet

Kommunledningsutskottet

Kultur- och fritidsnämnden

Stadsbyggnadsförvaltningen, akten

Exploateringsenheten

Miljö- och trafikavdelningen

Enheten för kultur, friluft och föreningsstöd

Föreningar

Friluftsrämjandet i Tyresö, c/o Alby friluftsgård, 135 60 Tyresö

Naturskyddsföreningen, Stockholmsdistriktet,

kansli.stockholm@naturskyddsforeningen.se

Tyresönäs villaägareförening, info@tyresonas.se

Tyresö naturskyddsförening, solveig.dahl10@gmail.com

Svenska klätterförbundet, kansliet@klatterforbundet.se

Svenska turistföreningen Södertörn, stfstockholm@stfturist.se

Söders SOL Tyresö, styrelsen@soders.org
Tyresö hembygdsföreningen, Ulla Magnusson, Bollmoravägen 10, 135 40
Tyresö

Övriga, angränsande fastighetsägare

Till alla angränsande fastigheter till naturreservatet skickas kort information per brev till folkbokföringsadressen.

Underrättelse om beslutet införs på kommunens hemsida, ortstidning samt lokaltidning.